

TERRORISMENS HOT MOT SVERIGE

En diskursiv språkanalytisk studie av förändringar i
säkerhetspolisens hotbildaframställningar efter terrorattacken
på Drottninggatan 2017

Abstrakt

Denna studie fokuserar på SÄkerhetspolisens hotbildaframställningar av den våldsbejakande islamistiska extremismen och studien syftar till att undersöka hur hotbildaframställningarna förändrats efter terrorattentatet på Drottninggatan i Stockholm den 7 april 2017.

Studien är en abduktiv och teorikonsumerande fallstudie som använder sig av en kombination av säkerhetsiseringsteorin och gestaltningsteorin för att förstå hotbildaframställningarnas förändringar. Studiens material består av SÄkerhetspolisens årsböcker för åren från 2014 till 2019, vilka har analyserats med hjälp av en diskursiv språkanalys där diskursiva noder för diskursiva kategorier baserade på olika typer av hotbildaframställningar identifierats.

Studiens resultat visar på att det skett en förändring i hotbildaframställningarnas utformning från 2014 till 2019, och från före terrorattentatet till efter terrorattentatet. Mer specifikt så exemplifierar sig förändringarna genom att SÄkerhetspolisen innan 2017 fokuserade mycket på att beskriva vem eller vilka som var ett hot och varför samt på vilka medel man skulle använda för att minska hotet medan man efter 2017 lägger större vikt vid att motivera varför och mot vad hotet är ett hot samt varför man behöver använda de medel man anger ska minska hotet. Att skydda ”Sveriges demokrati och det demokratiska styrelseskicket” får allt mer fokus efter terrorattentatet 2017.

Nyckelord: SÄkerhetspolisen, Hotbildaframställningar, SÄkerhetsiseringsteorin, Diskursanalys, Våldsbejakande islamistisk extremism/terrorism

Antal ord: 9119

Innehållsförteckning

1	INTRODUKTION	5
1.1	Inledning	5
1.2	Centrala begrepp	6
1.1.1	Förändring	6
1.1.2	Framställning av hot	6
1.3	Disposition	7
2	TIDIGARE FORSKNING	8
2.1	Hot och hotbildaframställningar	8
2.2	Säkerhetshot inom olika skolbildningar	8
2.3	Säkerhetiseringsteorin och olika samhällsfenomen	9
2.4	En utveckling av säkerhetiseringsteorin	9
3	TEORETISKT RAMVERK	11
3.1	Val av teoretisk utgångspunkt	11
3.2	Denna studies teoretiska ramverk	11
3.2.1	Gestaltningsteorin	11
3.2.2	Säkerhetiseringsteorin	12
3.2.3	Säkerhetiseringens spektrum	13
3.2.4	Säkerhetiseringens tre steg	14
3.2.5	Säkerhetiserade hotbildaframställningar	14
4	METODOLOGI	17
4.1	Forskningens utformning	17
4.1.1	Diskursanalys	17
4.1.2	Denna studies operationalisering	18
4.2	Material	20
4.2.1	Val och insamling av material	20
4.2.2	Kritisk granskning av material	20
5	ANALYS	21
5.1	Säkerhetspolisens hotbildaframställning innan 2017	21
5.1.1	Diagnostisk hotbildaframställning	21
5.1.2	Prognostisk hotbildaframställning	22
5.1.3	Motiverande hotbildaframställning	24

5.2	Säkerhetspolisens hotbildaframställning efter 2017.....	24
5.2.1	Diagnostisk hotbildaframställning.....	25
5.2.2	Prognostisk hotbildaframställning.....	25
5.2.3	Motiverande hotbildaframställning	26
5.3	Förändringar i den svenska hotbildaframställningen	28
6	AVSLUTANDE DISKUSSION.....	32
6.1	Sammanfattande resultat	32
6.2	Reflektioner	32
6.3	Vidare forskning	33
7	KÄLLFÖRTECKNING.....	34

1 INTRODUKTION

1.1 Inledning

De senaste 20 åren har ett antal attacker, som kunnat härledas till islamistiska extremister, genomförts runt om i Europa (Jenkins, Willis & Han, 2016:6) och Sverige var länge skonad. Det första islamistiska attentatet i Sverige skedde på Drottninggatan i Stockholm den 11 december 2011 men resulterade inte i några döda (SOU 2019:49, 123). Det andra islamistiska attentatet i Sverige skedde på Drottninggatan den 7 april 2017 då en ensam attentatsman körde en lastbil in i en folkmassa, vilket resulterade i att fem personer avled och flera skadades allvarligt. Attentatet hade många likheter med övriga attentat som genomförts i Europa tidigare år då attentatet utfördes av en ensam gärningsman som agerade med enkla medel (ibid, 124). Attentatet är dessutom det hittills dödligaste attentatet som ägt rum i Sverige och som har kunnat kopplas till islamistisk extremism (ibid, 123). Attentatet bekräftade även ytterligare att Sverige är ett potentiellt mål för den typen av våldsamma handlingar (ibid, 124).

Debatten om terrorism, och hotet från terrorismen mot Sverige, har intensifierats sedan 2017 och hotbilda-bedomningarna samt dess framställningar har omformats. I Sverige är det Säkerhetspolisen som har till uppgift att förhindra att terroristattentat begås inom landets gränser. Säkerhetspolisen är även den myndighet som gör den generella bedömningen av hoten mot Sverige och har som uppgift att informera de myndigheter som berörs av de hot som finns. Säkerhetspolisen sammanställer sin hotbilda-bedomning i "Säkerhetspolisens årsbok" som görs tillgänglig för allmänheten (Säkerhetspolisen, "Kontraterrorism") och de fattar även beslut om eventuella höjningar eller sänkningar på den svenska terrorhotnivåskalan¹.

Med hänsyn till ovanstående diskussion är det av intresse att undersöka hur Säkerhetspolisens framställning av hotet från den islamistiska terrorismen förändrats, även om det enligt hotnivån inte finns ett större hot. Denna studie syftar därför till att undersöka hur framställningen av den svenska hotbilden förändrats efter attacken på Drottninggatan den 7 april 2017. För att ha möjlighet att undersöka, och förstå, hur hotbilda-bedomningen förändrats, trots att ingen höjning av hotnivån genomförts, är denna studies frågeställning:

Hur förändrades Säkerhetspolisens framställning av hotet från den islamistiska terrorismen efter terrorattentatet på Drottninggatan den 7 april 2017?

¹ I Sverige används en femgradig skala för att ange hotnivå och nivåstegen är följande: inget identifierat hot (1), begränsat hot (2), förhöjt hot (3), högt hot (4) och mycket högt hot (5) (NCT, 2020:4).

Studien är relevant inom ämnet underrättelsesstudier då det i Sverige är Säkerhetspolisen, som är en underrättelsemyndighet, som har till uppgift att förebygga och förhindra terrorverksamhet inom Sveriges gränser. Säkerhetspolisen är även den myndighet som sammanställer den generella hotbilda-bedömningen för bland annat terrorism. Studien bidrar primärt till litteraturen om hotbildaframställningar samt säkerhetiseringsprocesser och lämnar empiriska bidrag till forskningen gällande förändringar i Säkerhetspolisens hotbildaframställningar, då detta inte studerats tidigare. Vidare lämnar studien teoretiska bidrag till forskningen då den använder en ny typ av analytiskt ramverk, konstruerat utifrån säkerhetiseringsteorin samt gestaltningsteorin, vilket inte heller tidigare använts i större omfattning.

1.2 Centrala begrepp

1.1.1 Förändring

Denna studie använder sig av konceptet ”förändring” för att undersöka Säkerhetspolisens hotbildaframställningar. En *förändring* kan beskrivas med att något blir olikt mot vad det varit tidigare, att det ändrar skepnad (SAOB, ”förändring”, 1928a). Säkerhetiseringsteorin² bygger på antagandet att samhällsfenomen kan *förändras* och gå från att inte ses som ett hot till att slutligen ses som ett existentiellt hot. Inom säkerhetiseringsteorin hänvisar man till att beskrivningen av samhällsfenomen *förändras* när det sker en säkerhetisering. Först sker en *förändring* när ett samhällsfenomen går från att vara icke-politiserat till att bli politiserat och sedan ytterligare en *förändring* när det går från att vara politiserat till att vara säkerhetiserat. Det sker då även en *förändring* i hur man framställer samhällsfenomenet, från att inte framställas som ett hot när det är icke-politiserat till att slutligen framställas som ett existentiellt hot när det är säkerhetiserat (Buzan, Wæver & Wilde, 1998:23).

1.1.2 Framställning av hot

Studien syftar till att undersöka Säkerhetspolisens *framställning* av hot där en *framställning* kan beskrivas som ett sätt att uttrycka sina tankar eller skildra något (SAOB, ”framställning”, 1925). Gestaltning är ett närbesläktat ord till *framställning* och en gestaltning kan beskrivas med att något gestaltats på ett visst sätt eller tagit en viss skepnad (SAOB, ”gestalta”, 1928b). Konceptet gestaltning har gett namn till gestaltningsteorin³ där man använder sig av tre olika typer av gestaltningar för att detaljerat beskriva hur något *framställs* – diagnostisk, prognostisk och motiverande. Vid en diagnostisk framställning beskriver man ett problem och dess karaktärsdrag medan man vid en prognostisk framställning även presenterar lösningar på problemet. Vid en motiverande framställning har man utöver beskrivningen av ett problem och presentationen på lösningen även legitimerat sin problemformulering och sina presenterade lösningar (Benford & Snow, 2000:615–617).

² För en mer detaljerad teoretisk diskussion om ”säkerhetiseringsteorin” se 3.2.2 *Säkerhetiseringsteorin* och 3.2.3 *Säkerhetiseringens spektrum*.

³ För en mer detaljerad teoretisk diskussion om ”gestaltningsteorin” se 3.2.1 *Gestaltningsteorin*.

1.3 Disposition

I uppsatsens kommande avsnitt ges en kort presentation om hot och hotbildaframställningar. Avsnittet presenterar även tidigare forskning om hur säkerhets förstås inom olika skolbildningar, hur olika samhällsfenomen säkerhetiserats samt hur diskursanalys använts för att analysera detta. Vidare presenteras studiens teoretiska ramverk som grundar sig på gestaltningsteorin samt säkerhetiseringsteorin. Detta följs av ett metodologiskt avsnitt där diskursanalys diskuteras mer ingående och sätts i relation till denna studies genomförande. Här presenteras även studiens material mer ingående. I slutet av uppsatsens genomförs analysen och uppsatsen avslutas med en diskussion kring bland annat studiens resultat och reflektioner från författaren.

2 TIDIGARE FORSKNING

2.1 Hot och hotbildaframställningar

Konceptet ”hot” är till stor grad underteoretiserat och dess definition samt betydelse tas ofta för given (Eriksson, 2020:2) även om konceptet till stor grad är förknippat med negativa problem så som faror eller risker (ibid, 1). Inom säkerhetsstudier är konceptet ”säkerhet” definierat i relation till ”hot” så som att säkerhet existerar när det inte finns något hot, men själva konceptet ”hot” är fortfarande odefinierat. Johan Eriksson (ibid, 3) menar dock att ”hot” betyder något som ”is perceived as having potentially negative implications for someone (e.g. an individual) or something (e.g. a state)”. Inom den politiska sektorn handlar hot ofta om något som kan ha negativa effekter på den konstitutionella principen men även ibland på staters ideologi (Buzan, Wæver & Wilde, 1998:22). Det internationella samhället, i bredare bemärkelse, kan vara hotat av situationer som underminerar lagar, normer och institutioner som formar detta samhälle (ibid, 23).

När man beskriver ett hot resulterar detta i en så kallad hotbildaframställning som kan förklaras med hur någon eller någonting uppfattas och framställs som ett hot mot någon annan eller någonting annat (Eriksson, 2020:1). Att analysera hotbildaframställningar handlar således om att undersöka hur något är uppfattat och framställt som ett hot (ibid, 3), och som hjälp till den typen av analys kan gestaltningsteorin användas. Enligt konstruktivister behöver dock inte hot och hotbildaframställningar vara sammankopplade då de menar att hotbildaframställningar är socialt konstruerade och inte nödvändigtvis behöver ha någon stark förankring till verkligheten, även om det kan ha det (ibid, 5).

2.2 Säkerhetshot inom olika skolbildningar

Som beskrivs ovan finns det ingen universell definition på konceptet ”hot” utan det definieras oftast i relation till konceptet ”säkerhet” (Eriksson, 2020:1–3). Säkerhet och säkerhetshot är däremot mycket omdiskuterat och det finns olika uppfattningar av vad säkerhet är och hur man ska förstå det samt hur det ska uppnås. Fram till kalla kriget dominerade realismen och fokus låg på den suveräna staten samt hur denna skulle skydda sig från militära hot och där med uppnå säkerhet. Vid kalla krigets slut utmanades dock den traditionella säkerhetssynen och säkerhet kom inte bara att diskuteras i relation till militären utan även i relation till politik, ekonomi, miljö och kultur (Williams, 2013:3). Traditionella skolbildningar inom fältet internationella relationer, så som realism och liberalism, menar att det finns vissa objektiva situationer som kan anses vara ett hot mot säkerheten oberoende av vem som tolkar situationen (Balzacq, 2011a:xiii). Andra mer kritiska skolbildningar, så som konstruktivismen, menar istället att det inte finns några objektiva hot mot säkerheten utan att säkerhet är socialt konstruerat (Balzacq, 2011b:1).

En gren inom konstruktivismen är den så kallade Köpenhamnsskolan som utvecklades under 1980-talet med forskning av Barry Buzan, Ole Wæver och Jaap

de Wilde i centrum. Samarbetet mellan de tre resulterade i boken "Security: A new framework for analysis" som utgavs 1998 (McDonald, 2013:71). Köpenhamnskolans mest centrala koncept är säkerhetisering som syftar till att underlätta en analys av hur samhällsfenomen går från att inte vara med på den politiska agendan, till att vara en del av den politiska agendan och ses som ett problem som måste hanteras för att slutligen beskrivas som ett existentiellt säkerhetshot (Buzan, Wæver & Wilde, 1998:23).

2.3 Säkerhetiseringsteorin och olika samhällsfenomen

Alla typer av samhällsfenomen kan potentiellt komma att framställas som samhällshot och därmed bli säkerhetsriserade. De senaste åren har migration, hälsa och miljö fått allt mer fokus i den politiska debatten och även inom forskningsakademien (Balzacq, Léonard & Ruzicka, 2016:507). Säkerhetiseringsteorin har främst applicerats på fenomenet migration till EU och mer specifikt på migration och en rädsla för återvändande "foreign fighters"⁴ (se bl.a. Baker-Beall, 2019). Utöver en applicering på migration har säkerhetiseringsteorin använts för att undersöka hur HIV/AIDS kommit att framställas som ett nationellt hot i USA (se bl.a. Sjöstedt, 2011) samt för att förklara hur globala miljöproblem kommit att utvecklas till säkerhetsproblem (se bl.a. Trombetta, 2011).

Vid studier av säkerhetsriseringsprocesser används oftast diskursanalys (Watson, 2012:282). Richard Jackson (2007) är en av de forskare som i sin artikel "Constructing Enemies: 'Islamic Terrorism' in Political and Academic Discourse", och med hjälp av diskursanalys, undersökt hur västerländska stater framställt den islamistiska terrorismen. Jackson menar att efter terrorattackerna den 11 september 2001 blev terrorismen det mest prioriterade säkerhetsproblemet för västerländska stater och organisationer samt att terrorismen användes frekvent i den politiska debatten utan att dess mening egentligen ifrågasattes. För att undersöka framställningen av den islamistiska terrorismen analyserades 300 engelskspråkiga texter (innehållandes bland annat officiella uttalanden och dokument från politiker samt vetenskapligt granskade artiklar) från västerländska länder utgivna mellan 2001 och 2006. Enligt författaren framställdes islamistisk terrorism som antidemokratisk, antisekular samt antimodern och ansågs därmed hota den västerländska kulturen och dess innehåll av demokrati, sekularisering, modernitet. Slutsatsen Jackson drog av sin analys var att den islamistiska terrorismen framställdes som ett existentiellt hot och som i sin tur möjliggjorde ett legitimerande, och skyddande, av en specifik typ av politisk och social ordning.

2.4 En utveckling av säkerhetiseringsteorin

Säkerhetiseringsteorin har traditionellt sett främst applicerats på stater men det finns enligt Matt McDonald (2013:73) inget i det analytiska ramverket som hindrar att säkerhetiseringsteorin ska appliceras på annat än stater (ibid). Christian Kaunert

⁴ Konfliktresenärer.

och Sarah Léonard (2019) har i sin artikel "The collective securitisation of terrorism in the European Union" undersökt säkerhetsiseringsprocessen inom EU's organisation i relation till terrorism. De menar på att attacken den 11 september 2001 resulterade i att en majoritet av EU's medlemsländer övertygades om att oavsett hur mycket inrikes problem man hade med etno-nationalistiska grupper och separatister hade alla medlemsländer nu ett gemensamt kollektivt terroristhot som kom från Al-Qaida och islamistiska terrorister. Kaunert och Léonard fastslår att framställningen av det kollektiva terroristhotet ledde till en kollektiv säkerhetsisering inom EU som möjliggjorde att EU antog en rad lagstiftningar som i vissa fall haft stor påverkan på respektive medlemslands nationella kontraterrorismpolitik.

Det har på senare år även genomförts viss forskning där både hotbildaframställningar och säkerhetsiseringsprocesser är inkluderade. Scott D. Watson (2012) fastslog i sin artikel "Framing the Copenhagen School: Integrating the Literature on threat construction" att gestaltningsteorin, som används för att analysera hotbildaframställningar, och säkerhetsiseringsteorin båda är baserade på samma teoretiska grund och överlappar varandra. Watson menar även att säkerhetsiseringsteorin kan förstås som under specialiserad underteori till gestaltningsteorin (ibid, 280) och avslutar med att uppmana till mer forskning genomförd med hjälp av de båda ovanstående teorierna (ibid, 301).

Dagmar Rychnovská (2014) är en av de forskare som både kombinerat gestaltningsteorin med säkerhetsiseringsteorin samt även flyttat fokus från det politiska perspektivet till att undersöka säkerhetsisering i en byråkratisk organisation. I sin artikel "Securitization and the power of threat framing" utvecklade hon ett nytt analytiskt ramverk för att kunna undersöka säkerhetsiseringsprocesser med hjälp av en diskursanalys. Rychnovská kombinerade säkerhetsiseringen tre steg med gestaltningsteorins tre olika typer av gestaltningar för att få fram sitt nya analytiska ramverk. I sitt exempel undersökte Rychnovská säkerhetsiseringen av terrorismen i FN's säkerhetsråd efter terrorattacken mot World Trade Center 2001 genom att analysera språkbruket i två resolutioner som antogs direkt efter attacken. Genom sin forskning har Rychnovská bidragit både empiriskt och teoretiskt till konstruktivismen och de kritiska säkerhetsstudierna. Empiriskt genom att analysera en byråkratisk organisation som inte tidigare undersökts på detta sätt och teoretiskt och genom att applicera koncepten om hotbildaframställningar på en analys av säkerhetsisering. Hon kopplade där med även samman forskning om hotbildaframställningar med ett diskursivt närmande till säkerhetsiseringsprocesser.

3 TEORETISKT RAMVERK

3.1 Val av teoretisk utgångspunkt

Tidigare forskningar har erbjudit definitioner för hot och hotbildaframställningar samt Köpenhamnskolans säkerhetsiseringsteori. Tidigare forskning har även visat på att säkerhetsiseringsteorin inte endast kan appliceras på stater utan även på organisationer, vidare har tidigare forskning även exemplifierat att gestaltningsteorin och säkerhetsiseringsteorin kan kombineras för att få ett mer detaljerat analytiskt ramverk. Denna studie bygger på redan existerande definitioner av hot och hotbildaframställningar och tar även vara på tidigare forsknings exemplifiering av att säkerhetsiseringsteorin är möjlig att applicera på organisationer och inte bara på stater, samt att säkerhetsiseringsteorin och gestaltningsteorin kan kombineras.

Det teoretiska ramverket är konstruerat utifrån en kombination av gestaltningsteorin samt säkerhetsiseringsteorin. De båda teorierna, och kombinationen av dessa för denna studies teoretiska ramverk, har valts eftersom de erbjuder ett identifierande av olika typer av hotbildaframställningar och på så vis även möjliggör en analys av förändring av hotbildaframställning över tid. Säkerhetsiseringsteorin har valts som huvudsaklig teoretisk utgångspunkt eftersom den syftar till att förstå varför och hur framställningen av ett samhällsfenomen förändras. Gestaltningsteorin har valts som ett komplement till säkerhetsiseringsteorin eftersom den erbjuder en konceptualisering av tre olika typer av gestaltningar, som kan appliceras på säkerhetsiseringens tre steg.

3.2 Denna studies teoretiska ramverk

3.2.1 Gestaltningsteorin

Gestaltningsteorin⁵ utvecklades från början av sociologen Erving Goffman men har sedan kommit att användas inom många olika områden inom ramen för samhällsvetenskap. Gestaltningsteorin är baserad på hur människor uppfattar världen, och mer specifikt på hur man kommunicerar denna uppfattningen (Eriksson, 2020:4). Benford och Snow (2000:615) ger exempel på tre olika typer av gestaltningar – diagnostisk, prognostisk och motiverande. Inom diagnostisk gestaltning identifierar man ett problem och dess karaktärsdrag (ibid). Inom prognostisk gestaltning har man utöver att man identifierat ett problem, även presenterat lösningar på det problemet (ibid, 616). I en motiverande gestaltning har man utöver att identifierat ett problem och presenterat lösningar även legitimerat sin problemformulering samt lösning genom exempelvis politisk ideologi eller religion (ibid, 617).

⁵ Framing theory.

TRE TYPER AV GESTALTNING	Diagnostisk gestaltning	Prognostisk gestaltning	Motiverande gestaltning
Definition:	Problemformulering.	Problemformulering. Förslag på lösning.	Problemformulering. Förslag på lösning. Legitimerande.
Fråga att ställa:	Formuleras ett problem?	Formuleras ett problem och ges det förslag på en lösning?	Formuleras det ett problem, ges det förslag på en lösning och legitimerar man sitt problemformulerande samt förslag på lösning?
Exempel⁶:	Al-Qaida: ”Västerländska samhällen är orsaken till all ondska i muslimska samhällen”	Al-Qaida: ”Global jihadism mot väst”.	Al-Qaida: ”Det är en religiös skyldighet för alla muslimer att (ansluta sig till den globala jihadismen”.

För att ha möjlighet att bestämma vilken typ av gestaltning som är förekommande är det möjligt att ställa en fråga för respektive typ av gestaltning. Först ställs frågan för diagnostisk gestaltning, är svaret på frågan ”ja” går man vidare till den prognostiska gestaltningen. Är svaret på frågan för prognostisk gestaltning ”nej” är det möjligt att konstatera att det inte är en prognostisk gestaltning utan då en diagnostisk gestaltning. Är svaret på den prognostiska frågan ”ja” går man vidare till den motiverande gestaltningen och upprepar samma procedur som tidigare.

3.2.2 Säkerhetsiseringsteorin

Säkerhetsiseringsteorin⁷ kan förstås som en under teori till, eller som en specificering av, gestaltningsteorin (Watson, 2012:280). Den mest citerade definitionen av säkerhetsisering är ”when a securitizing actor uses a rhetoric of existential threat and thereby takes an issue out of [...] normal politics” (Balzacq, Léonard & Ruzicka 2016:495). Säkerhetsiseringsteorin syftar till att ”capture a distinct social phenomenon”, mer specifikt hur samhällsfenomen transformeras till, och framställs som, säkerhetsproblem (Balzacq 2011c:40). Säkerhetsiseringsteorin bygger även på att konceptet säkerhet inte bara beskriver världen utan även att framställningen av säkerheten kan transformera den sociala verkligheten (Balzacq, Léonard & Ruzicka, 2016:495).

Säkerhetsiseringsteorin utvecklades i sin ursprungliga form av den så kallade Köpenhamnsskolan under slutet av 1980-talet (ibid, 496) men har sedan dess omformats (ibid, 506). Säkerhetsiseringsteorin fastslår att vissa specifika aktörer har en privilegierad position som tillåter dem att uttala existentiella hot samt hur dessa

⁶ Exempel hämtade från Lasse Lindekilde (2014:207).

⁷ Securitization theory.

ska hanteras och enligt säkerhetsiseringsteorin är ett fenomen ett säkerhetsproblem först när den politiska eliten deklarerar det som så (ibid, 501) och det är säkerhetsiseringsteorins syfte att försöka förstå varför och hur detta sker.

Inom säkerhetsiseringsteorin finns det tre centrala begrepp som används för att beskriva säkerhetsiseringsprocessen. *Referensobjektet*⁸ (text en stat eller viss ideologi) är det som anses vara *existentiellt hotat*⁹ och som har en legitim anledning till att överleva. *Säkerhetsaktörer*¹⁰ är de aktörer som säkerhetsiserar fenomen genom att förklara referensobjektet som existentiellt hotat. Slutligen nämns även *funktionella aktörer*¹¹, vilka är aktörer som påverkar dynamiken utan att vara ett referensobjekt eller en säkerhetsaktör. Den funktionella aktören är ofta den aktör som påverkar säkerhetsbesluten som fattas (Buzan, Wæver & Wilde, 1998:36).

Inom den traditionella säkerhetsiseringsteorin förespråkade man en undersökning av relationen mellan den säkerhetsiserade aktören och dess publik (Balzacq, Léonard & Ruzicka, 2016:496) men på senare år har detta fokus kommit att ifrågasättas då det i vissa fall är svårt att identifiera en specifik publik samt undersöka dess mottaglighet. Vissa forskare menar därför att istället för att fokusera på publiken ska man fokusera på de formuleringar samt handlingar som utförs i relation till det problematiserade fenomenet och till referensobjektet (ibid, 520).

3.2.3 Säkerhetsiseringens spektrum

Säkerhetsiseringsteorin erbjuder en förklaring till säkerhetsiseringens spektrum och hur samhällsfenomen kan gå från icke-politiserade till att bli säkerhetsiserade. Enligt säkerhetsiseringsteorin kan alla samhällsfenomen vara *icke-politiserade*¹², *politiserade*¹³ eller *säkerhetsiserade*¹⁴. Icke-politiserade fenomen ses inte som problem enligt staten och hanteras därför inte inom ramen för den politiska dagordningen. Politiserade fenomen är samhällsfenomen som definieras som ett problem och som staten anser att de måste hantera inom ramen för den politiska dagordningen, politiserade fenomen – eller problem – kräver ibland även en omfördelning av resurser. Säkerhetsisering kan ses som en extrem form av politisering (Buzan, Wæver & Wilde, 1998:23) och det som främst skiljer ett politiserat problem från ett säkerhetsiserat problem är retoriken som används. När ett politiserat problem presenteras som ett existentiellt hot som måste hanteras omgående har det skett en säkerhetsisering av samhällsproblemet. Vissa samhällsfenomen färdas genom hela säkerhetsiseringens spektrum, från att vara icke-politiserat till att bli säkerhetsiserat, inom ett tidsspänn på flera år medan vissa samhällsfenomen säkerhetsiseras relativt omgående (ibid, 24).

⁸ Referent object.

⁹ Existential threat.

¹⁰ Security actors.

¹¹ Functional actors.

¹² Non-politicized.

¹³ Politicized.

¹⁴ Securitized.

⇒ Säkerhetiseringens spektrum ⇒		
Icke-politisering	Politisering	Säkerhetisering
<ul style="list-style-type: none"> Fenomenet diskuteras inte i den offentliga debatten. Fenomenet ses inte som ett problem. Staten vidtar inga åtgärder för att ändra fenomenets förekomst. 	<ul style="list-style-type: none"> Fenomenet är uppmärksammat i den offentliga debatten. Fenomenet ses som ett problem. Problemet hanteras som en standardpunkt inom det politiska systemet. Problemet anses kräva beslutsfattande och tilldelade resurser. 	<ul style="list-style-type: none"> Problemet är en säkerhetsfråga. En säkerhetiseringsaktör framställer hotet som ett existentiellt hot.

(Does, 2013)

3.2.4 Säkerhetiseringens tre steg

När ett samhällsfenomen gått från att endast beskrivas som ett problem till att behandlas som en säkerhetsfråga har samhällsfenomenet gått in i den sista fasen inom säkerhetiseringens spektrum. Buzan, Wæver och Wilde (1998:26) pratar om att tre olika steg ska uppnås för att en fullständig och framgångsrik säkerhetisering ska ha ägt rum, dessa är ”*existential threat, emergency action and effects on interunit relations by breaking free of rules*” (ibid). En fullständig säkerhetisering sker genom att en säkerhetsaktör använder sig av *säkerhetsgrammatik*¹⁵ och till en börja med pekar ut det existentiella hotet som hotar referensobjektet. Vidare meddelar säkerhetsaktören att det inte finns någon återvändo och att det existentiella hotet måste hanteras samt ger exempel på hur hotet ska hanteras. Slutligen behöver säkerhetsaktören ha någon form av auktoritet och makt som kan användas för att legitimera sin utpekning av det existentiella hotet samt de handlingar man gett som förslag på hur hotet ska hanteras (ibid, 32–33). Handlingarna, eller uttalandena, som syftar till att leda fram till en fullständig säkerhetisering benämns som *säkerhetiserade handlingar* (ibid, 36).

Säkerhetiserade handlingar		
Existential threat	Emergency action	Breaking free of rules
<ul style="list-style-type: none"> Definition av hotet. Vad/vem är ett hot? 	<ul style="list-style-type: none"> Definition av hotet. Vilka medel ska användas för att minska hotet? 	<ul style="list-style-type: none"> Legitimering av bedömning samt hantering av hotet. Hur legitimerar man vad/vem som är ett hot och varför samt de medel som ska användas för att minska hotet?

3.2.5 Säkerhetiserade hotbildsframställningar

Enligt Scott D. Watson (2012:281) finns det en tydlig teoretisk överlappning mellan säkerhetiseringsteorin och gestaltningsteorin (ibid). Bland annat beskriver de båda teorierna den sociala och politiska världen på liknande sätt samt att de båda

¹⁵ Security grammar.

teorierna menar att språkets komposition är en fundamental del i när man ska förstå politiken (ibid, 283). En sak som enligt Watson skiljer de båda teorierna åt är dess detaljering då säkerhetiseringsteorin är relativt väldefinierad och koncentrerad kring säkerhet medan gestaltningsteorin är omfattande och fragmenterad (ibid, 282).

Säkerhetiseringsteorin är från början utformad för att analysera framställningen av samhällsfenomen- eller problem från ett politiskt perspektiv medan gestaltningsteorin i sin naturliga form är anpassad både för en analys från ett politiskt perspektiv och från ett byråkratiskt organisationsperspektiv. De båda teorierna har olika styrkor och erbjuder således även olika möjligheter i en analys. Säkerhetiseringsteorin erbjuder en möjlighet att analysera hur ett fenomen presenteras som ett existentiellt hot, vilka lösningar som presenteras för att hantera det existentiella hotet samt hur man legitimerar presentationen av det existentiella hotet och lösningarna för att hantera det existentiella hotet (ibid, 283). Gestaltningsteorin erbjuder däremot en tydlig konceptualisering av tre olika typer av gestaltningar och hotbildaframställningar (Benford & Snow, 2000:615–617).

Tre steg av säkerhetiserade hotbildaframställningar			
Typ av gestaltning	Diagnostisk hotbildaframställning	Prognostisk hotbildaframställning	Motiverande hotbildaframställning
Fråga att ställa för att identifiera typ av gestaltning:	Formuleras ett hot?	Formuleras ett problem och ges det förslag på en lösning?	Formuleras det ett problem, ges det förslag på en lösning och legitimerar man sitt hotformulerande samt förslag på lösning?
Gestaltningen inkluderar:	Framställning av vad eller vem som är ett hot.	Framställning av vad eller vem som är ett hot samt vilka medel ska användas för att hantera hotet.	Framställning av vad eller vem som är ett hot och varför, vilka medel ska användas för att minska hotet samt en legitimering av hotformulerandet samt hanteringen av hotet.

För denna studie kommer en kombination av de båda teorierna att användas. Gestaltningsteorins konceptualisering av olika typer av hotbildaframställningar kommer att appliceras på säkerhetiseringsteorins tre steg till fullständig säkerhetisering. Konceptualiseringen gör det möjligt att förenkla, kategorisera samt namnge de olika typerna av hotbildaframställningar som kan återfinnas i säkerhetiseringens tre steg. Denna kombination av teorier leder fram till vad som kan kallas säkerhetiserade hotbildaframställningar och som består av diagnostiska hotbildaframställningar, prognostiska hotbildaframställningar samt motiverande hotbildaframställningar. Ovanstående tabell kan användas för att förstå den

säkerhetiserade hotbildaframställningen och dess tre steg samt hur den kan appliceras på ett empiriskt material.

Med hänsyn till ovanstående redogörelse kan studien framförallt beskrivas som teorikonsumerande med tanke på att säkerhetiseringsteorin samt gestaltningsteorin används för att förstå Säkerhetspolisens förändrade hotbildskonstruktion. Studien är samtidigt till viss del även teoriutvecklande då den kombinerar två olika teories analytiska ramverk till ett nytt analytiskt ramverk. Detta möjliggör en undersökning av hotbildaframställningar från ett byråkratiskt organisationsperspektiv och inte från ett politiskt perspektiv som säkerhetiseringsteorin ursprungligen är utformad för.

4 METODOLOGI

4.1 Forskningens utformning

Studien är en kvalitativ undersökning av SÄkerhetspolisens hotbildaframställning av den våldsfrämjande islamistiska extremismen, och mer specifikt en undersökning av hur SÄkerhetspolisens hotbildaframställning av den våldsfrämjande islamistiska extremismen förändrats efter terrorattentatet på Drottninggatan i april 2017. Studien genomförs genom att analysera samt jämföra hotbildaframställningar från före respektive efter terrorattacken och studiens analysmaterial består av SÄkerhetspolisens årsböcker från 2014–2019.

Forskning kan bedrivas genom antingen ett positivistiskt eller post-positivistiskt angreppssätt där den enkla uppdelningen mellan de båda är att den positivistiska forskningen syftar till att förklara medan den post-positivistiska syftar till att förstå (Lamont, 2015:18). Denna studie har en post-positivistisk vetenskaplig ansats då den syftar till att förstå förändringar i hotbildaframställningar, vilka kan anses vara socialt konstruerade.

Studien använder sig av abduktion, som tillåter ett samspel mellan empiri och teori (Bryman, 2016:824). I denna studie är abduktion att föredra då syftet är att både förstå det empiriska materialet genom det teoretiska ramverket men även utveckla det teoretiska ramverket genom ett samspel med det empiriska materialet. Att använda en abduktiv ansats möjliggör här en djupare förklaring och förståelse, samt teoretiskt nytänkande, av hur hotbildaframställningar förändras i ett land efter det att det utsatts för ett terrorattentat.

Studiens material analyseras genom en kvalitativ textanalys i form av diskursanalys då diskursanalys är den främsta metoden som används i relation till studier av säkerhetsiseringsprocesser. Diskursanalys anses belysa huruvida en säkerhetsisering har skett eller inte samt hur säkerhetsiseringen har skett (Balzacq, Léonard & Ruzicka, 2016:519), vilket gör analysmetoden lämplig även för denna studies genomförande. Mer specifikt kommer en diskursiv språkanalys att användas då denna inte betonar maktrelationer så som den diskursiva maktanalysen gör. Eftersom syftet för denna studie inte är att undersöka maktrelationer ses den diskursiva språkanalysen som mest lämpad. Studien kommer även ha ett analyschema¹⁶ baserat på gestaltungs- samt säkerhetsiseringsteorin.

4.1.1 Diskursanalys

Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (2002:7) menar att det inte finns någon tydlig och bestämd konsensus om hur diskurser ska definieras och analyseras. Författarna ger dock exempel på en definition av diskurs, vilken är

¹⁶ Analyschema presenteras under 4.1.2 Denna studies operationalisering.

”diskurser är ett bestämt sätt att tala om och förstå världen, eller ett utsnitt av världen”. Diskursanalysen kan vara både en teori, en analys och en operativ metod. Diskursanalys är således inte bara ett tillvägagångssätt utan istället en rad multidisciplinära och tvärvetenskapliga tillvägagångssätt som kan användas för att undersöka en rad olika sociala sfärer i många olika typer av studier (ibid).

Det finns två olika typer av diskursanalys, en diskursiv maktanalys och en diskursiv språkanalys (Balzacq, 2011c:40). Inom den förstnämnda analysen är makt ett centralt begrepp och en typ av maktorienterad frågeställning kan vara vem som har rätt att uttala sig om ett specifikt fenomen (Bergström & Ekström, 2018:255). Den diskursiva språkanalysen är däremot helt textbaserad och betonar inte underliggande kontexter eller maktrelationer som den diskursiva maktanalysen gör (Balzacq, 2011c:40). Då det inför denna studien redan sedan tidigare är tydligt vem (Säkerhetspolisen) som har makten och rätten att uttala sig om ett specifikt problem (hotet från den våldsbejakande islamistiska extremismen) kommer den diskursiva språkanalysen användas i denna studie.

Diskurser skapas, får stöd och utmanas genom produktionen och konsumtionen av texter (ibid, 39) och diskursanalys handlar om att dra slutsatser från en samling texter (ibid, 51). Diskursanalys hjälper till att kartlägga uppkomsten och förändringen av de ”patterns of representations which are constitutive of a threat image” (ibid, 39). Diskursiv språkanalys är användbar i relation till en analys av säkerhetsisering då språkanalysen hjälper till att undersöka framställningen av ett specifikt fenomen samt hur dessa framställningar förändrats över tid (ibid, 40).

Ordet diskurs rymmer oftast en uppfattning om att språket är strukturerat i olika mönster som man följer, och diskursanalysen används sedan för att analysera dessa mönster (Winther Jörgensen & Phillips, 2002:7). Diskursanalysen är inriktad på att få en bild av det tema som materialet innehåller, metoden syftar även till att få fram bakomliggande innebörder och inte bara det som är synligt på ytan (Bryman, 2016:358). För att få fram det karakteristiska i innehållet behöver allt materials innehåll systematiskt kategoriseras och (Esaiasson, 2002:234) och vid en diskursanalys kodas därför texten i termer med vissa specifika teman och ämnesområden (Bryman, 2016:367). Kodningen resulterar sedan i en klassificering av kategorier (ibid, 368), kategorier som i denna studie återfinns inom säkerhetsiseringsteorin och gestaltningsteorin. Inom diskursanalysen behöver alltså forskaren skapa grundläggande steg som kan användas för att analysera säkerhetsiseringsprocessen (Balzacq, 2011c:41), för denna studie har därför ett analyschema, som presenteras nedan, konstruerats.

4.1.2 Denna studies operationalisering

För denna studie har diskursanalysen stor potential för att analysera Säkerhetspolisens årsböcker då materialet erbjuder Säkerhetspolisens hotbildsframställning av den våldsfrämjande islamistiska extremismen för respektive tidsperiod som studeras. Samtidigt finns det alltid en möjlighet att ifrågasätta studier som använder sig av kvalitativ diskursanalys då analysens

genomförande och resultat till stor del bygger på forskarens kunskaper och erfarenheter.

Vid diskursanalysens genomförande läses först det skriftliga materialet, Säkerhetspolisens årsböcker, igenom ett antal gånger för att få en övergripande helhetsbild av materialets innehåll. När en helhetsbild av materialet finns görs en genomläsning av varje enskild publikation med syfte att identifiera textstycken som potentiellt innehåller någon form av säkerhetsrad hotbildaframställning. För att identifiera dessa textstycke söks det efter beskrivningar av eller diskussioner om hot eller säkerhet¹⁷. Varje textstycke analyseras sedan separat för att ha möjlighet att urskilja diskursiva noder och på så sätt även identifiera vilken diskursiv kategori samt inom vilken av säkerhetsradens tre steg textstyckena kan tillskrivas. När alla utvalda textstycken tilldelats en diskursiv kategori och säkerhetsradsteg kommer respektive publikation att placeras i ett någon av de olika hotbildaframställningskategorierna beroende på vilken typ av hotbildaframställning som är mest förekommande i respektive publikation. När samtliga publikationers diskursiva kategori och säkerhetsradsteg identifieras undersöks det vilket av säkerhetsradens tre steg som är mest förekommande före respektive efter 7 april 2017. På så vis kan det även göras en bedömning om den svenska hotbildaframställningen förändrats efter terrorattentatet.

Tre typer av säkerhetsradade hotbildaframställningar			
Diskursiva kategorier	Diagnostisk hotbildaframställning	Prognostisk hotbildaframställning	Motiverande hotbildaframställning
Diskursiva noder	<ul style="list-style-type: none"> • Definition av hotet. • Vad/vem är ett hot? 	<ul style="list-style-type: none"> • Förslag på hantering av hotet. • Vilka medel ska användas för att minska hotet? 	<ul style="list-style-type: none"> • Legitimering av definition samt hantering av hotet. • Hur legitimerar man vad/vem som är ett hot och varför samt de medel som ska användas för att minska hotet?

Sammanfattningsvis, med hänsyn till tidigare diskussioner om säkerhetsradning, gestaltning samt diskursanalys kommer ovanstående analyschema att användas vid studiens analys. Studiens valda publikationer kommer att analyseras genom att ovanstående presenterade diskursiva noder söks efter i materialet. De diskursiva noder som förekommer i analysmaterialet resulterar i att det är möjligt att konstatera vilken diskursiv kategori samt vilken av de tre säkerhetsradade hotbildaframställningarna som är mest dominant. Detta medför även att en jämförelse mellan hotbildaframställningarna innan respektive efter terrorattentatet 2017 kan göras, vilket i sin tur leder till att studiens frågeställning kan besvaras.

¹⁷ För en mer detaljerad diskussion om ”hot” och ”säkerhet” se 3.1 Hot och hotbildaframställningar och 3.2 Säkerhetsradhot inom olika skolbildningar.

4.2 Material

4.2.1 Val och insamling av material

Uppsatsens material består av både primär- och sekundärkällor. Sekundärkällor används för att redogöra för bakgrunden samt de teoretiska utgångspunkterna och övergripande ramverket medan primärkällor används som det empiriska material som ligger till grund för studiens analys.

Säkerhetspolisens årsböcker kommer användas som analysmaterial för att undersöka Säkerhetspolisens hotbildaframställningar för tiden före respektive efter attentatet på Drottninggatan 2017. För analysen av hotbildaframställningen före den 7 april 2017 kommer Säkerhetspolisens årsböcker från 2014, 2015 och 2016 att användas. För analysen av hotbildaframställningen efter den 7 april 2017 kommer Säkerhetspolisens årsböcker från 2017, 2018 och 2019 att användas. För att underlätta för läsaren kommer källhänvisning till samtligt empiriskt material i analysen ske genom fotnoter. Hotbilder, och hotbildaframställningar, presenteras av flertalet olika aktörer men för denna studie kommer alltså endast Säkerhetspolisens hotbildaframställningar att analyseras. Säkerhetspolisen sammanställer dock hotbilder inom flera olika områden och därför kommer endast hotbildaframställningar som kan kopplas till islamistisk extremism, terrorism och kontraterrorism att analyseras.

4.2.2 Kritisk granskning av material

Valet av denna studies empiriska material, Säkerhetspolisens årsböcker, kan anses ge en begränsad bild av hotbildaframställningar och hur de förändras. Samtidigt så är det genom dessa publikationer allmänheten enkelt kan ta del av en sammanfattad information gällande de hoten som Sverige anses stå inför.

För denna studie har källkritiska kriterier tagits i beaktning. Källkritik kan kort beskrivas som en uppsättning metodregler som används för att värdera trovärdigheten hos ett material (Esaiasson, 2002:303) och källkritikens fyra grundpelare är äkthet, tid, beroende samt tendens (ibid, 304). För denna studie kommer dock endast två av kriterierna – äkthet och beroende – att tas i beaktning, då resterande två kriterier – tid och tendens – främst behöver tas i beaktning i relation till om personliga berättelser och intervjuer används inom studiens ramar. Äkthetskriteriet används för att bestämma om en källa är en förfälskning eller inte (Leth & Thurén, 2000:24). Offentliga dokument från statliga myndigheter anses alltid vara äkta (Bryman, 2016:657) och då denna studies analysmaterial består av dokument hämtade från en svensk myndighet kan detta kriterium anses vara uppfyllt. Beroendekriteriet klargör bland annat att primärkällor är mest trovärdiga. Då Säkerhetspolisens årsböcker är primärkällor kan även detta kriterium anses vara uppfyllt.

5 ANALYS

Säkerhetspolisens hotbildaframställningar analyseras genom att undersöka vad eller vem som är ett hot samt varför, vilka medel som ska användas för att minska hotet och hur man legitimerat vad eller vem som är ett hot och varför samt de medel som ska användas för att minska hotet. Publikationernas olika utvalda stycken analyseras enskilt och tillskrivs en kategori av hotbildaframställning genom att diskursiva noder identifierats i textinnehållet. Slutligen analyseras Säkerhetspolisens årsböcker, med sina respektive kategoriserade hotbildaframställningar, övergripande och var för sig för att ha möjlighet att fastställa vilken hotbildaframställning som är mest genomgående i respektive publikation. När den dominanta hotbildaframställningen för respektive dokument angetts jämförs dokumentens dominanta hotbildaframställning för att ha möjlighet att se om det skett en förändring av hotbildaframställningen, och där med även besvara studiens frågeställning.

5.1 Säkerhetspolisens hotbildaframställning innan 2017

Redan innan analysen av Säkerhetspolisens årsböcker för åren 2014–2016 har det varit möjligt att konstatera att samhällsfenomenet våldsfrämjande islamistisk extremism kan placeras inom kategorin säkerhetiserade samhällsproblem. För samtliga årsrapporter för åren innan 2017 kan Säkerhetspolisen tillskrivas rollen som säkerhetsaktör då det är de som har sammanställt publikationen och där med även uttalat vilka hot som finns. På liknande sätt är den våldsfrämjande islamistiska extremismen det fenomen som utses vara ett existentiellt hot. Referensobjektet, och det som anses vara existentiellt hotat av den våldsfrämjande islamistiska extremismen, kan argumenteras vara det svenska samhället och dess funktioner i allmänhet.

5.1.1 Diagnostisk hotbildaframställning

Samtliga årsböcker för åren innan 2017 har med Säkerhetspolisens definition av vad ett hot är samt vad som ska skyddas från hotet.

”Ett hot består av att en person, organisation eller främmande makt har en kombinerad avsikt och förmåga att utföra en brottslig handling, exempelvis ett terrorattentat. [...] Det som är skyddsvärt i vårt samhälle beskrivs vara vår demokrati, en fungerande myndighetsutövning, Sveriges suveränitet samt medborgerliga och mänskliga fri- och rättigheter”¹⁸

¹⁸ Säkerhetspolisen, 2015:20; Säkerhetspolisen, 2016:9 & Säkerhetspolisen, 2017:9.

I årsboken för 2014 uttrycker man dessutom tydligt ett flertal gånger vem eller vilka som är ett hot, nämligen återvändare som är motiverade av våldsfrämjande islamistisk extremism¹⁹.

”Återvändare från al-Qaidainspirerade grupper är det allvarligaste terrorhotet mot Sverige [...] Detta ryms inom det som kallas våldsbejakande extremism.”²⁰

Snarlika beskrivningar återfinns i årsböckerna för 2015 och 2016²¹, i dessa diskuteras även de så kallade konfliktresenärerna mer specifikt och det tydliggörs då även ytterligare vem som anses vara det största hotet. Man beskriver även den ”mest typiska” konfliktresenären.

”De flesta svenskar som ansluter sig till terroristgrupper är unga män mellan 18 och 30 år, födda i Sverige med minst en förälder född utomlands och saknar eller har låg inkomst. En tredjedel har kriminell bakgrund. Den stora majoriteten reser till Syrien för att ansluta sig till den så kallade Islamiska staten. De som överlever och väljer att återvända har samlat på sig ny kunskap, nya kontakter, sänkt sin våldströskel och kan bli statusgestalt för andra extremister. De återvändare som fortfarande anser att ideologin är korrekt fortsätter troligtvis att verka i Sverige inom stödverksamhet eller radikalisering”²²

Det nämns även att konfliktresenärerna reser till konfliktområden för att de vill göra vad de uppfattar vara sin religiösa plikt och till viss mån att man söker äventyr²³. Säkerhetspolisen förklarar i samtliga årsböcker att motivationen och den drivande faktorn för återvändande är våldsfrämjande islamistisk extremism, upplevda kränkningar av islam och att svensk trupp deltar i internationella militära operationer i muslimska länder²⁴. I årsboken för 2016 konstaterar man dessutom att hotet från ensamagerande våldsfrämjande islamistiska extremister har ökat och man fastslår även att vid ett eventuellt attentat mot Sverige skulle gärningspersonen troligen vara en ensamagerande²⁵.

5.1.2 Prognostisk hotbildsframställning

I relation till de återvändande konfliktresenärerna som utgör ett hot belyser man även i samtliga årsböcker för åren innan 2017 de medel man syftar till att använda för att minska hotet och risken för att återvändande konfliktresenärer ska begå terroristhandlingar på svensk mark.

¹⁹ Säkerhetspolisen, 2015:56

²⁰ Säkerhetspolisen, 2015:56.

²¹ Säkerhetspolisen, 2016 & Säkerhetspolisen 2017.

²² Säkerhetspolisen, 2016:33 & Säkerhetspolisen, 2017:33

²³ Säkerhetspolisen, 2015:56

²⁴ Säkerhetspolisen, 2015:33; Säkerhetspolisen 2016:32 & Säkerhetspolisen 2017:32.

²⁵ Säkerhetspolisen, 2017:48.

”[Säkerhetspolisen] följer upp varje person som återvänder till Sverige och bedömer deras avsikt och förmåga att begå attentat här [...] Om det finns brottsmiss tankar mot en person har vi, efter domstolsbeslut, möjlighet att använda hemliga tvångsmedel men vi kan också bedriva underrättelsearbete genom exempelvis spaning, personkällor, samtal och kontakter med både svenska och utländska myndigheter”²⁶

Vidare medel som används för att minska hotet beskrivs vara att kartlägga och försöka förhindra de som reser ut samt att bedöma de som återvänder utifrån avsikt och förmåga att begå terrorbrott²⁷. Säkerhetspolisen bedriver även vad de benämner som påverkan genom samtal då samtal anses vara en viktig metod för att påverka en avsikt eller tänkt agerande i en annan riktning om avsikten eller agerandet syftar till skada det som anses vara skyddsvar²⁸.

Kontraterrorism diskuteras även i allmänhet i samtliga årsböcker och kontraterrorism beskrivs som medel för att förebygga och avslöja terrorism som riktas mot Sverige eller utländska intressen i landet, terroristhandlingar i andra länder, förekomsten av internationella terroristnätverks förgreningar i Sverige samt stöd och finansiering av terroristverksamhet²⁹. Säkerhetspolisen beskriver hur man förhindrar brott genom att skapa ett informationsövertag, vilket fås genom ett gediget och effektivt inriktat underrättelsearbete baserat på information från olika källor, från allmänheten och samverkande parter samt fysisk och teknisk spaning. Hemliga tvångsmedel beskrivs också som ett viktigt verktyg för att förhindra att terroristbrott begås i Sverige³⁰. Vidare trycker man på vikten av att ha kunskap om islamiska statens propaganda för att förbättra förmågan att upptäcka radikalisering och reagera i ett tidigt skede³¹.

I årsboken för 2016 uppger man att Säkerhetspolisen noterat att ett nytt tillvägagångssätt anammats inom den våldsfrämjande islamistiska extremismen. Detta nya tillvägagångssätt handlar om att individer söks upp genom sociala medier och chattappar av terroraktörer i tredje land och därefter uppmanas att agera eller stödja IS i terrorsyfte. Man yttrar i relation till detta vikten av att säkerhetstjänster fortsätter att utveckla sitt samarbete och sin tekniska förmåga samt att lagstiftningen hänger med i den tekniska utvecklingen³².

”Hotens internationella gränsöverskridande karaktär gör det absolut nödvändigt att samverka över nationsgränserna”³³.

²⁶ Säkerhetspolisen, 2016:41.

²⁷ Säkerhetspolisen, 2015:5.

²⁸ Säkerhetspolisen, 2015:20, 56–57.

²⁹ Säkerhetspolisen, 2015:9; Säkerhetspolisen, 2016:34 & Säkerhetspolisen, 2017:34.

³⁰ Säkerhetspolisen, 2016:32

³¹ Säkerhetspolisen, 2016:43–46.

³² Säkerhetspolisen, 2017:52.

³³ Säkerhetspolisen, 2016:11

I årsböckerna för 2015 och 2016 uttrycks det ett flertal gånger, och i större omfattning än i årsboken för 2014, vikten av en gemensam och samlad insats från det svenska samhället³⁴. Man betonar även att samverkan med internationella parter är en förutsättning för att kunna förhindra terroristbrott i Sverige³⁵. Man beskriver att det internationella samarbetet intensifierades under 2015, främst som en reaktion på den stora flyktingvågen, då man ansåg att ”enstaka personer i flyktingströmmen kan komma att utgöra ett hot mot Sverige”³⁶.

5.1.3 Motiverande hotbildsframställning

Samtliga årsböcker för åren innan terrorattentatet 2017³⁷ har ett stycke på sista sidan av publikationen som kort sammanfattar Säkerhetspolisens arbete och vilket syfte man har med sitt arbete.

”Vi skyddar Sverige och demokratin”³⁸.

Ovanstående citat återfinns på sista sidan i årsboken för 2014 medan man i årsböckerna för 2015 och 2016 använder sig av nedanstående citat på sista sidan.

”Säkerhetspolisen arbetar med att avslöja brott mot rikets säkerhet, bekämpa terrorism och skydda den centrala statsledningen. Det gör vi för att skydda det demokratiska systemet, medborgarnas fri- och rättigheter samt den nationella säkerheten”³⁹.

Inget av styckena i slutet av årsböckerna innehåller ett tydligt uttalat existentiellt hot eller exempel på vilka åtgärder man tar för att hantera hotet, men samtidigt behandlas detta i respektive årsbok, och stycket på baksidan kan därför till viss del ses som en legitimering av de hot och lösningar på hot man uppmärksammat och diskuterat i de respektive publikationerna.

5.2 Säkerhetspolisens hotbildsframställning efter 2017

Redan innan analysen av Säkerhetspolisens årsböcker för åren 2017–2019 har det varit möjligt att konstatera att samhällsfenomenet våldsfrämjande islamistisk extremism kan placeras inom kategorin säkerhetiserade samhällsproblem. För samtliga årsrapporter för åren efter 2017 kan Säkerhetspolisen tillskrivas rollen som säkerhetsaktör då det är de som har sammanställt publikationen och där med även uttalat vilka hot som finns. På liknande sätt är den våldsbejakande islamistiska extremismen det samhällsfenomen som utses vara ett existentiellt hot. Referensobjektet, och det som anses vara existentiellt hotat av den våldsfrämjande islamistiska extremismen, skiljer sig dock lite från årsrapporterna för åren innan

³⁴ Säkerhetspolisen, 2016:34

³⁵ Säkerhetspolisen, 2016:32 & Säkerhetspolisen, 2017:41

³⁶ Säkerhetspolisen, 2016:4.

³⁷ Säkerhetspolisen, 2015: Säkerhetspolisen, 2016 & Säkerhetspolisen, 2017.

³⁸ Säkerhetspolisen, 2015.

³⁹ Säkerhetspolisen, 2016 & Säkerhetspolisen, 2017.

respektive efter 2017. I årsrapporterna för åren 2017 och 2018 kan referensobjektet, precis som i tidigare årsrapporter, anses vara det svenska samhället och dess funktioner i allmänhet. I årsrapporten för 2019 kan det dock argumenteras för att det skett en förändring av vad som ses som referensobjektet och att man där lägger mer fokus på hotet mot den svenska demokratin och dess grundläggande demokratiska funktioner istället för samhället i stort.

5.2.1 Diagnostisk hotbildsframställning

Årsboken för 2017 innehåller precis som årsböckerna för åren innan 2017 Säkerhetspolisens definition av vad ett hot är samt vad som ska skyddas från hotet. Precis som tidigare beskrivs ett hot som något eller någon, exempelvis ett terrorattentat, som kan komma att skada Sverige och dess demokratiska system med dess innehåll⁴⁰. I årsböckerna för 2017 och 2018 fastslår man även att:

”Det mest troliga attentatshotet i Sverige [...] kommer från ensamagerande aktörer med en våldsbejakande islamistisk ideologi”⁴¹.

I årsboken för 2018 betonar man, och diskuterar, till viss del att ideologiskt motiverade brott som begås för att ändra samhällsordningen är ett hot⁴². I årsboken för 2019 har man omformulerat sig i sina diskussioner kring hot och påtalar att Sverige står inför större utmaningar än tidigare och framställer där med även landet som mer hotat. Nedanstående citat exemplifierar detta:

”Hoten mot Sverige och demokratin är omfattande. [...] Hotet mot Sverige är bredare och djupare än tidigare och kommer i många skepnader”⁴³.

I årsböckerna för åren efter 2017 läggs det i övrigt generellt inte något större fokus på att beskriva vem eller vad som är ett hot och varför utan man endast kort konstaterar att det finns stora hot.

5.2.2 Prognostisk hotbildsframställning

I årsböckerna för åren efter 2017 förekommer diskussioner om de medel som ska användas för att minska hoten i större omfattning än vad diskussioner om vad som utgör ett hot gör. I årsboken för 2017 redogör man relativt detaljerat för hur Säkerhetspolisen arbetar för att motverka extremism och ideologiskt motiverad brottslighet⁴⁴. Exempel på metoder som används för att förebygga och motverka ideologiskt motiverad brottslighet uppges vara att inhämta så mycket relevant information som möjligt genom bland annat öppen inhämtning, hemliga

⁴⁰ Säkerhetspolisen, 2018:9.

⁴¹ Säkerhetspolisen, 2018:20 & Säkerhetspolisen, 2019:46.

⁴² Säkerhetspolisen, 2019:62.

⁴³ Säkerhetspolisen, 2020:20.

⁴⁴ Säkerhetspolisen, 2018:34.

tvångsmedel samt genom samverkan med nationella och internationella partners⁴⁵. Även i årsboken från 2018 diskuterar man de medel som används inom kontraterrorism och även här återfinns bland annat informationsinhämtning och ”ett gediget och effektivt inriktat underrättelsearbete”⁴⁶. Samma beskrivning används även i årsboken för 2019⁴⁷

”Samarbeten för ett säkrare Sverige”⁴⁸.

Ovanstående citat är hämtat från årsboken för 2017 men liknande citat återfinns även i årsböckerna för 2018 och 2019, och symboliserar den betoning man lägger på vikten av samarbete mellan myndigheter och över statsgränserna. I årsboken för 2018 läggs det mycket fokus på att diskutera hur samarbete, både nationellt och internationellt, kan minska risken för terrorism.

”[De svenska] myndigheterna i [samverkans]rådet har alla på olika sätt en funktion i arbetet med att motverka eller hantera terrorism”⁴⁹

”Säkerhetspolisen samarbetar [tätast med] de nordiska säkerhetstjänsterna [...] för att förhindra och avslöja terrorism”⁵⁰.

”Internationellt samarbete – för ett säkrare Sverige. [...] Genom samarbeten med andra länders säkerhetstjänster skyddar vi oss tillsammans mot bland annat terrorism”⁵¹.

I årsboken för 2019 lägger man inte lika stort fokus på samarbete utan man konstaterar mer att Säkerhetspolisen har ett omfattande samarbete både nationellt och internationellt och att detta är nödvändigt för att bekämpa terrorismen från grunden⁵².

5.2.3 Motiverande hotbildaframställning

”[Säkerhetspolisen ska] motverka ideologiskt motiverade brott – som begås för att ändra samhällsordningen. [...] Det finns människor som vill ersätta vårt demokratiska statskick med en annan typ av styre [...] och de begår brott för att uppnå detta”⁵³.

⁴⁵ Säkerhetspolisen, 2018:62.

⁴⁶ Säkerhetspolisen, 2019:65.

⁴⁷ Säkerhetspolisen, 2020:59.

⁴⁸ Säkerhetspolisen, 2018:10.

⁴⁹ Säkerhetspolisen, 2019:16.

⁵⁰ Säkerhetspolisen, 2019:15.

⁵¹ Säkerhetspolisen, 2019:14.

⁵² Säkerhetspolisen, 2020:10.

⁵³ Säkerhetspolisen, 2018:62.

I årsboken för 2017 nämner man till viss del, som citatet ovan visar, varför man ska förhindra att vissa brott begås. I ovanstående citat handlar det om att förhindra brott så att samhällsordningen inte ändras och det demokratiska statskicket inte ersätts med någon annan form av styre. Liknande meningar förekommer i årsboken för 2019 men mest förekommande i årsboken för 2019 är nedanstående citat.

”Hotet mot Sverige och demokratin är omfattande”⁵⁴.

”Det är en utmaning att hantera de hot som finns idag, kortsiktiga och långsiktiga. Det handlar om Sveriges säkerhet och att skydda demokratin”⁵⁵.

”Hotet från extremistmiljöerna består både av attentatshot och ett mer långsiktigt hot mot demokratin. Att stoppa tillväxten är därför avgörande för att på sikt minska terrorhotet i Sverige och skydda demokratin”⁵⁶.

”Säkerhetspolisens uppdrag omfattar de grova eller systematiska brott som riktas mot grundläggande demokratiska funktioner i syfte att ändra samhällsordningen”⁵⁷.

”Säkerhetspolisen arbetar med att förebygga och förhindra sådana brott som riktas mot våra grundläggande demokratiska funktioner för att påverka beslutsfattande eller myndighetsutövningen eller som omfattas av lagstiftningen om terroristbrott”⁵⁸.

I årsboken för 2019 legitimerar man, som ovanstående citat exemplifierar, ett flertal gånger hotet från den våldsbejakande islamistiska extremismen och medlen man använder för att minska hotet. En stor del av legitimeringen kretsar kring att skydda demokratin och de grundläggande demokratiska funktioner som finns i Sverige.

Precis som årsböckerna för åren innan 2017 har samtliga årsböcker för åren efter 2017⁵⁹ också ett stycke på sista sidan av publikationen där man kort sammanfattar Säkerhetspolisens arbete och vilket syfte man har med sitt arbete. I årsboken för 2017 står det:

”Säkerhetspolisen arbetar med att avslöja brott mot Sveriges säkerhet, bekämpa terrorism och skydda den centrala statsledningen. Det gör vi för att skydda det

⁵⁴ Säkerhetspolisen, 2020:20

⁵⁵ Säkerhetspolisen, 2020:23.

⁵⁶ Säkerhetspolisen, 2020:53.

⁵⁷ Säkerhetspolisen, 2020:61.

⁵⁸ Säkerhetspolisen, 2020:62.

⁵⁹ Säkerhetspolisen, 2018; Säkerhetspolisen, 2019 & Säkerhetspolisen, 2020.

demokratiska systemet, medborgarnas fri- och rättigheter samt den nationella säkerheten”⁶⁰.

Ovanstående citat återfinns på sista sidan i årsboken för 2017 medan man i årsböckerna för 2018 och 2019 har gjort ett tillägg till den första delen och formulerar sig istället på följande sätt:

”[...] arbetar med att *förebygga och avslöja* brott mot Sveriges säkerhet [...]”⁶¹.

5.3 Förändringar i den svenska hotbildsframställningen

Redan innan analysen av Säkerhetspolisens årsböcker för åren 2014–2019 har det varit möjligt att konstatera att samhällsfenomenet våldsfrämjande islamistisk extremism kan placeras inom kategorin säkerhetsiserade samhällsproblem då det redan sedan tidigare beskrivits som en säkerhetsfråga och som ett existentiellt hot. Efter genomförd analys av Säkerhetspolisens årsböcker är det möjligt att argumentera för att samtliga årsböcker, både för åren innan respektive efter 2017, innehar Säkerhetspolisen som säkerhetsaktör. Vidare är det även möjligt att argumentera för att det existentiella hotet beskrivs vara den våldsfrämjande islamistiska extremismen i samtliga årsböcker. Trots samma säkerhetsaktör och existentiellt hot i samtliga årsböcker gör studiens analys det möjligt att notera en viss förändring av referensobjektet, och vad som anses vara hotat. I årsboken för 2014 kan man argumentera för att referensobjektet är Sverige i sin helhet. Det yttrycks här i större omfattning att hela Sverige behöver skyddas, vilket bland annat inkluderar vår demokrati, en fungerande myndighetsutövning, Sveriges suveränitet samt medborgerliga och mänskliga fri- och rättigheter. I årsboken för 2019 yttrar man fortfarande att hela Sverige behöver skyddas men man yttrar även i större omfattning att det är demokratin som behöver skyddas. Det är alltså möjligt att notera att referensobjektet till viss del gått från att främst anses vara den suveräna staten Sverige i sin helhet till att vara den demokratiska ideologin som Sverige har.

Utöver en förändring av hur referensobjektet framställts är det även möjligt att notera en förändring i Säkerhetspolisens hotbildsframställningar som presenterats före respektive efter terrorattentatet i Stockholm den 7 april 2017. I Säkerhetspolisens årsbok för 2014 beskriver man främst vem eller vilka som är ett hot, nämligen återvändare som är motiverade av våldsfrämjande islamistisk extremism. Vidare kan man även i årsboken för 2014 notera en viss diskussion om de medel man använder för att minska hotet. Vad gäller legitimeringen av definitionen av hotet samt de medel man använder för att minska hotet förekommer detta endast på sista sidan av årsboken.

I Säkerhetspolisens årsböcker för 2015 och 2016 beskriver man också hotet från den våldsfrämjande islamistiska extremismen men man lägger samtidigt även större fokus på att beskriva de medel som används för att bekämpa hotet, både från

⁶⁰ Säkerhetspolisen, 2018.

⁶¹ Säkerhetspolisen, 2019 & Säkerhetspolisen, 2020.

terrorism i allmänhet men även det mer specifika hotet från de återvändande konfliktresenärer som är motiverade av våldsfrämjande islamistisk extremism. Vidare lägger man även stort fokus på vikten av en gemensam och samlad insats, både nationellt och internationellt, för att bekämpa terrorism. Precis som i årsboken för 2014 legitimerar man på sista sidan i publikationerna för 2015 och 2016 de hot man anser finns samt de medel man använder för att minska hotet, i övrigt återfinns ingen omfattande legitimering i publikationerna.

Detta sammantaget gör att man efter genomförd analys kan argumentera för att årsboken för 2014 har en diagnostisk hotbildaframställning med vissa inslag av en prognostisk hotbildaframställning. Vad gäller årsböckerna för åren 2015 och 2016 är det möjligt att argumentera för att dessa har en renodlad prognostisk hotbildaframställning.

Säkerhetspolisens årsböcker för åren efter terrorattentatet erbjuder en lite annan hotbildaframställning än vad årsböckerna för åren innan 2017 gör. I ingen av årsböckerna för åren 2017, 2018 och 2019 läggs det speciellt stort fokus på att beskriva vem eller vad som är ett hot och varför. Istället finns det i samtliga årsböckerna mer detaljerade redogörelser för hur Säkerhetspolisen arbetar för att motverka extremism och ideologiskt motiverad brottslighet så som terrorism. I årsböckerna för 2017 och 2018 förekommer det en viss legitimering av medlen inom kontraterrorism, denna legitimering är dock betydligt mer omfattande i årsboken för 2019 då man i hög grad nämner ”Sveriges säkerhet och demokratin” i relation till hoten man uppger samt de handlingar man syftar att använda för att bekämpa hoten.

Detta sammantaget gör att det är möjligt att efter genomförd analys argumentera för att årsböckerna för åren 2017 och 2018 har prognostiska hotbildaframställningar med vissa element från en motiverande hotbildaframställning medan årsboken för 2019 däremot har en tydligt motiverande hotbildaframställning.

Årtal	Diagnostisk	Prognostisk	Motiverande
2014	X	/	
2015		X	
2016		X	
2017		X	/
2018		X	/
2019			X

Ovanstående tabell visar på hur samtliga analyserade årsböckers hotbildaframställningar kategoriserats. Analysen visar även på hur förändringen av Säkerhetspolisens hotbildaframställning skett successivt från att vara en diagnostisk med inslag från en prognostisk hotbildaframställning, till att bli en endast prognostisk hotbildaframställning för att sedan även ha inslag från den motiverande hotbildaframställningen och slutligen utvecklas till att bli en fullt motiverande hotbildaframställning.

Vid studiens brytpunkt, terrorattentatet den 7 april 2017, var Säkerhetspolisens hotbildaframställning prognostisk. Hotbildaframställningen hade redan innan terrorattentatet börjat att utvecklas och gått från att vara en diagnostisk hotbildaframställning med prognostiska inslag till att bli en fullt ut prognostisk hotbildaframställning. Efter terrorattentatet fortsatte denna utveckling och Säkerhetspolisens hotbildaframställning gick från att vara prognostisk till att även få inslag från den motiverande hotbildaframställningen och slutligen vara en fullt ut motiverande hotbildaframställning. Detta betyder även att samhällsfenomenet våldsbejakande islamistisk extremism nått en högre grad av säkerhetisering, och var under 2019 mer lik en fulländad säkerhetisering än vad som var fallet under 2014.

Årtal	Hotbildaframställning	Exemplifierande citat
2014–2016	Diagnostisk → Prognostisk	”Terrorhotet mot Sverige och svenska intressen härstammar främst från våldsfrämjande islamism” ⁶² . ”Säkerhetspolisens uppgift är att förhindra återvändande från att begå terroristbrott” ⁶³ . ”Terroristbrott förhindras genom att skapa ett informationsövertag” ⁶⁴
2017–2019	Prognostisk → Motiverande	”Den allvarligaste brottsformen är terrorattentat och vi arbetar för att förhindra att organisationer, grupper eller enskilda individer begår – eller skaffar sig förmåga att begå – så allvarliga eller systematiska brott att de kan omkullkasta vårt demokratiska styrelseskick” ⁶⁵ ”Hotet från extremistmiljöerna består både av attentatshot och ett mer långsiktigt hot mot demokratin. Att stoppa tillväxten är därför avgörande för att på sikt minska terrorhotet i Sverige och skydda demokratin” ⁶⁶

I relation till att hotbildaframställningen gått från att vara diagnostisk under 2014 till att vara motiverande under 2019 är det även möjligt att argumentera för att det skett en intensifiering av säkerhetsaktörens säkerhetsgrammatik och säkerhetiserade handlingar. Detta med tanke på att en diagnostisk hotbildaframställning inte är lika omfattande som en motiverande hotbildaframställning.

Studiens analys gör det, med hänsyn till ovanstående diskussioner, även möjligt att argumentera för att Säkerhetspolisens hotbildaframställning successivt rört har sig genom den säkerhetiserade hotbildaframställningens tre steg och det är

⁶² Säkerhetspolisen, 2015:33.

⁶³ Säkerhetspolisen, 2016:33.

⁶⁴ Säkerhetspolisen, 2017:32.

⁶⁵ Säkerhetspolisen, 2018:66.

⁶⁶ Säkerhetspolisen, 2020:53.

dessutom möjligt att notera att inslagen från den motiverade hotbildsframställningen först fanns efter det att terrorattentatet den 7 april 2017 ägt rum. Om detta är en generell trend i västerländska länder de senaste åren eller det är sammankopplat med terrorattentatet på Drottninggatan 2017 går inte att svara på fullt ut. Trots detta är det möjligt att notera att hotbildsframställningen blir mer motiverande efter 2017, vilket kan betyda att terrorattentatet haft en påverkan på hotbildsframställningen.

6 AVSLUTANDE DISKUSSION

6.1 Sammanfattande resultat

Debatten om terrorism, och hotet från terrorismen mot Sverige, har intensifierats sedan 2017 och hotbilda-bedomningarna samt dess framställningar har omformats. Denna studie har syftat till att undersöka en byråkratisk organisations hotbildaframställningar, och mer specifikt förändringar i Sakerhetspolisens hotbildaframställningar. För att göra detta användes Sakerhetspolisens årsböcker för åren 2014–2019 som empiriskt material och det analytiska ramverket konstruerades utifrån en kombination av säkerhetiseringsteorin samt gestaltningsteorin. Analysen genomfördes med hjälp av en diskursiv språkanalys. För att ha möjlighet att undersöka förändringar i Sakerhetspolisens hotbildaframställningar jämfördes de respektive årsböckernas mest framträdande hotbildaframställning med varandra för att se hur dessa utvecklats över åren.

Frågeställning ”Hur förändrades Sakerhetspolisens framställning av hotet från den islamistiska terrorismen efter terrorattentatet på Drottninggatan den 7 april 2017?” kan sammanfattat besvaras med att Sakerhetspolisens hotbildaframställning gått från att under 2014 vara en diagnostisk hotbildaframställning med inslag från den prognostiska hotbildaframställningen till att under 2019 vara en motiverande hotbildaframställning. Detta betyder även att samhällsfenomenet våldsbejakande islamistisk extremism nått en högre grad av säkerhetisering, och var under 2019 mer lik en fulländad säkerhetisering än vad som var fallet under 2014.

Studien har bidragit empiriskt till forskningen genom att analysera hotbildaframställningar från ett byråkratiorganisatoriskt perspektiv. Denna typ av forskning är underrepresenterad då majoriteten av forskning kring hotbildaframställningar sker från ett politiskt perspektiv. Att visa på att teorierna är möjliga att applicera utifrån ett byråkratiorganisatoriskt perspektiv samt att det använt sig av ett nytt analyschema som skapats genom att kombinera de två teorierna stärker de båda teorierna. Att studiens resultat visar på att det finns olika typer av hotbildaframställningar resulterar också i ett stärkande av teorierna.

6.2 Reflektioner

Denna studie använder sig endast av Sakerhetspolisens årsböcker från 2014–2019 för att undersöka förändringar i Sakerhetspolisens hotbildaframställningar. Det är möjligt att kritisera detta urval av material och antyda att Sakerhetspolisens pressmeddelanden eller uttalanden från högt uppsatta personer inom organisationen gällande hotet från den våldsbejakande islamistiska extremismen hade gått att inkludera i materialet för att få ett mer djup i studien. Samtidigt valdes denna studies empiriska material efter premisen att det skulle vara samma typ av material med så snarlikt innehåll som möjligt och finnas för samtliga år som undersöktes. Hade pressmeddelanden eller uttalanden inkluderats i materialurvalet har det funnits en

större skillnad i materialet och en jämförelse av materialet hade då inte nödvändigtvis fått samma tyngd.

6.3 Vidare forskning

Då denna studie endast undersöker ett lands hotbildaframställningar hade det varit intressant att genomföra liknande studier av andra länders säkerhetstjänsters hotbildaframställningar. Vidare hade det även varit intressant att inkludera fler typer av källor, och från ett större tidsspänn för att ge framtida studier mer djup. Slutligen hade det även varit möjligt att med utgångspunkt i samma material som denna studie använt, genomföra en kvantitativ analys, för att se om ett snarlikt resultat gällande hotbildaframställningen och dess förändring nåtts.

7 KÄLLFÖRTECKNING

Litteratur

- Baker-Beall, Christopher (2019). "The threat of the 'returning foreign fighter': The securitization of EU Migration and border control policy". *Security Dialogue*, 5:437–453
- Balzacq, Thierry (2011a). *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge
- Balzacq, Thierry (2011b). "A theory of securitization: origins, core assumptions, and variants". I Balzacq, Thierry (2011). *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, s.1–30
- Balzacq, Thierry (2011c). "Enquires into methods: a new framework for securitization analysis". I Balzacq, Thierry (2011). *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, s.31–53
- Balzacq, Thierry; Léonard, Sarah & Ruzicka, Jan (2016). "Securitization' revisited: theory and cases". *International relations*, 30(4):494–531
- Benford, Robert D. & Snow, David A. (2000). "Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment". *Annual Review of Sociology*, (26):611–639
- Bergström, Göran & Ekström, Linda (2018). "Tre diskursanalytiska inriktningar". I Boréus, Kristina & Bergström, Göran (2018). *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur AB
- Bryman, Alan (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber
- Buzan, Barry; Wæver, Ole & Wilde, Jaap de (1998). *Security: a new framework for analysis*. Boulder, Colorado: Lynne Rienner
- Does, Antonia (2013). The construction of the Maras: Between politicization and securitization [Elektronisk resurs]. Genève: Graduate Institute Publications
- Eriksson, Johan (2020). "Threat framing". *Oxford research encyclopedias: Politics*, (2020) [Elektronisk resurs]. New York: Oxford University Press.
- Esaiasson, Peter (2002). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik
- Jackson, Richard (2007). "Constructing Enemies: 'Islamic Terrorism' in Political and Academic Discourse". *Government and opposition*, 42(3):494–426
- Jenkins, Brian Michael; Willis, Henry H. & Han, Bing. (2016) Do Significant Terrorist Attacks Increase the Risk of Further Attacks?: Initial Observations from a Statistical Analysis of Terrorist Attacks in the United States and Europe from 1970 to 2013. RAND Corporation, 2016
- Kaunert, Christian & Léonard, Sarah (2019). "The collective securitisation of terrorism in the European Union". *West European Politics*, 42(2):261–277
- Lamont, Christopher (2015). *Research methods in international relations*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications

- Leth, Göran & Thurén, Torsten. (2000). *Källkritik för Internet*. Rapport 177. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar
- Lindekilde, Lasse (2014). "Discourse and frame analysis". I Della Porta, Donatella (red.) (2014). *Methodological practices in social movement research*. Oxford: Oxford University Press, s.196–228
- McDonald, Matt (2013). "Constructivism". I Williams, Paul D. (2013). *Security Studies: An Introduction* (2nd edn). London: Routledge, s.63–76
- Rychnovská, Dagmar (2014). "Securitization and the power of threat framing". *Perspectives*, 22(2):9–32
- Sjöstedt, Roxanna (2011). "Health issues and securitization: the construction of HIV/AIDS as a US national security threat". I Balzacq, Thierry (2011). *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, s.150–169
- SAOB (1925). "Framställning", I *Ordbok över svenska språket*. Tillgänglig på: <https://svenska.se/saob/?sok=framställning&pz=4>
- SAOB (1928a). "Förändring". I *Ordbok över svenska språket*. Tillgänglig på: https://svenska.se/saob/?id=F_3389-0195.37wS&pz=7
- SAOB (1928b). "Gestalta". I *Ordbok över svenska språket*. Tillgänglig på: https://svenska.se/saob/?id=G_0221-0204.141e
- Trombetta, Maria Julia (2011). "Rethinking the securitization of the environment: old beliefs, new insights". I Balzacq, Thierry (2011). *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve*. Milton Park, Abingdon, Oxon: Routledge, s.135–149
- Williams, Paul D. (2013) "Security studies: An introduction". I Williams, Paul D. (2013). *Security Studies: An Introduction* (2nd edn). London: Routledge, s.1–12
- Winther Jörgensen, Marianne & Phillips, Louise (2002). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB
- Watson, Scott D. (2012). "Framing the Copenhagen school: Integrating the literature on threat construction". *Millennium: Journal of International Studies*, 40(2):279–301

Offentliga dokument

- NCT, Nationellt centrum för terrorhotbedömning (2020). *Terrorhotet mot Sverige 2020; Helårsbedömning 2020 – sammanfattning*. Tillgänglig på: <https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.a5cd4be16dfd84e1716fe/1586333459233/NCT-Helarsbedomning-2020.pdf>
- Statens offentliga utredningar (2019), SOU 2019:49. *En ny terroristbrottslag*. Tillgänglig på: <https://www.regeringen.se/4ad9c3/contentassets/b3137c4ba6b94c1eaf398b3a3004c6b/en-ny-terroristbrottslag-sou-201949>
- Säkerhetspolisen (2011). *Säkerhetspolisens årsbok 2010*. Stockholm: Säkerhetspolisen. Tillgänglig på: <https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.635d23c2141933256ea1b4b/1381154798108/Arsbok2010.pdf>

- Säkerhetspolisen (2015). *Säkerhetspolisens årsbok 2014*. Stockholm:
Säkerhetspolisen. Tillgänglig på:
<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.4c7cab6d1465fb27b01f1a/1426682274489/Arsbok2014.pdf>
- Säkerhetspolisen (2016). *Säkerhetspolisens årsbok 2015*. Stockholm:
Säkerhetspolisen. Tillgänglig på:
<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.1beef5fc14cb83963e7273f/1458212474047/Arsbok-2015.pdf>
- Säkerhetspolisen (2017). *Säkerhetspolisens årsbok 2016*. Stockholm:
Säkerhetspolisen. Tillgänglig på:
<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.1beef5fc14cb83963e73914/1489594358903/Arsbok-2016.pdf>
- Säkerhetspolisen (2018). *Säkerhetspolisens årsbok 2017*. Stockholm:
Säkerhetspolisen. Tillgänglig på:
<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.43eb507e1617a765e5d2e2/1520946780011/Arsbok-2017.pdf>
- Säkerhetspolisen (2019). *Säkerhetspolisens årsbok 2018*. Stockholm:
Säkerhetspolisen. Tillgänglig på:
<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.6af3d1c916687131f1fae5/1552543607309/Arsbok-2018.pdf>
- Säkerhetspolisen (2020). *Säkerhetspolisens årsbok 2019*. Stockholm:
Säkerhetspolisen. Tillgänglig på:
<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.a5cd4be16dfd84e1716a5/1585209341505/Arsbok2019.pdf>

Internetkällor

Säkerhetspolisen, ”Kontraterrorism”
<https://www.sakerhetspolisen.se/kontraterrorism.html>, Hämtad 2020-05-03